

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/102780,Perelki-partyjnej-nowomowy.html>

foto. PAP

ARTYKUŁ

Perelki partyjnej nowomowy

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: ADAM MASSALSKI 17.08.2023

Przez wiele lat po przejęciu rządów przez obóz komunistyczny w Polsce, elitę władzy, zwłaszcza na niższych szczeblach hierarchii partyjnej, stanowili ludzie o bardzo niskim wykształceniu. W tak zwanym systemie demokracji socjalistycznej, charakteryzującym się stałą kontrolą ze strony kierownictwa partii, starającego się oczyszczać swe szeregi z tak zwanych „wrogich

elementów”, w odruchu samozachowawczym przejmowali oni nie tylko postawy, ale także sposób wypowiedzi przywódców partyjnych. Zjawisko to można nazwać „nowomową” elit partyjnych, często nawet niezrozumiałą dla działaczy nią się posługujących.

Dziś już w wielu wypadkach poszło to w zapomnienie, warto więc przytoczyć dosłownie fragmenty tego typu wystąpień znajdujących się w aktach Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Kielcach, przechowywanych w kieleckim Archiwum Państwowym.

plakat propagandowy z okazji II zjazdu ZMP

W protokole z Plenum Komitetu Wojewódzkiego PZPR, które odbyło się 3 lutego 1949 r., ówczesny I sekretarz w referacie wprowadzającym do dyskusji na temat problemów ruchu młodzieżowego, stwierdził że mimo iż organizacja partyjna czuwała, to:

„nie udało się uniknąć całkowitego spełnienia”[?].

Ponadto:

„Nasze kierownictwo partyjne stało na marginesie ruchu młodzieżowego”.

W czasie dyskusji na ten temat szef organizacji wojewódzkiej Związku Młodzieży Polskiej w ramach samokrytyki stwierdził, że:

„Do 1 Maja musimy ZMP podnieść organizacyjnie”.

Sekretarz Komitetu Powiatowego w Koźlenicach oświadczył, że przewodniczący ZMP w powiecie nie nadaje się na członka egzekutywy:

„gdyż jest pijak, trzeba go najpierw zmienić”.

Inny działacz szczebla powiatowego zauważył, że skoro ZMP wychowuje przyszłe kadry dla Partii, to jej aktyw powinien znać:

„strategię walki klas i psychiczne podchodzenie do młodzieży”.

Kończąc tę część dyskusji na cytowanym Plenum, I sekretarz zadeklarował, że Egzekutywa KW powróci do zagadnień młodzieżowych, ale:

„Nie chcielibyśmy, aby towarzysze z terenu popularyzowali fakty te którymi my tu posługiwaliśmy się”.

„Pod kołami traktorów kułak powinien skończyć swój żywot”

Podobne wypowiedzi zdarzały się także w czasie innych zebrań partyjnych. Podczas Plenum KW z 4 marca 1951 roku omawiane były zagadnienia sytuacji międzynarodowej i zadań jakie partia powinna realizować w myśl uchwał VI Plenum Komitetu Centralnego. Jednym z dyskutantów był dyrektor jednego z Państwowych Ośrodków Maszynowych z terenu powiatu starachowickiego. Zajął się korzyściami płynącymi z pracy tej placówki, mówiąc:

„traktory pozwalają wyrwać się mała i średniorolnemu chłopu spod wpływu kułaka i pod kołami traktorów kułak powinien skończyć swój żywot”.

Następnie dodał, że:

„w Ameryce nowoczesna maszyna jest przekleństwem w rolnictwie, gdyż maszyna ta pozbawia ludzi pracy”.

Ówczesny I sekr. KM w Kielcach, z troską stwierdził:

„Na obecnym etapie [trzeba] będzie dbać o to, by odcinek kobiecy nabrał lepszego niż dotychczas kierunku w sprawach produkcyjnych”,

oraz: aby wykonać zadania nakreślone na VI Plenum

„będziemy starać się wzmocnić czujność rewolucyjną na wszystkich odcinkach”.

Pracownik „aparatu” politycznego szczebla wojewódzkiego, z-ca kier. Wydz. Rolnego KW, wyraził się że realizacja zadań planu 6 - letniego wymaga:

„ubojowienia organizacji partyjnych w zaostrzającej się walce klasowej”.

Także wyrażał zaniepokojenie faktem iż często organizacje partyjne wobec bieżących wyzwań zapominają o brakach i popełnionych błędach:

„Od kilku miesięcy zagadnienie organizowania spółdzielni produkcyjnych stoi na martwym punkcie”.

Zwracał uwagę na doniosłość pomocy sąsiedzkiej, która:

„stać się musi wielką siłą umasowienia się frontu narodowego i wielką bitwą klasową, izolującą i demaskującą kułaków oraz ich wrogą postawę wobec narodu”.

I sekr. KP w Opatowie apelował:

„Szerokie fronty narodowe winny opierać się na klasie robotniczej i pracującym chłopstwie, na tych, którzy uwidocznili się w poszczególnych akcjach”.

Imperializm i „wyślizgani wrogowie”

Uczestniczący w tym Plenum Franciszek Jóźwiak „Witold” przedstawiciel KC, zapewniał zebranych, że obóz imperialistyczny nęka ją sprzeczności, a z drugiej strony sytuacja międzynarodowa jest niekorzystna bowiem:

„świat imperialistyczny czyni wszystko, aby wywołać rzeź światową”.

Redaktor naczelny „Słowa Ludu”:

„Tak zwany patriotyzm burżuazyjny to zdrada narodu. Trzeba to wyjaśniać masom. Dopiero Rewolucja Październikowa pozwoliła osiągnąć niepodległość Polsce”.

Kierownik Wydziału Organizacyjnego KW, późniejszy wieloletni I sekretarz KW powiedział:

„Front narodowy będzie się rozszerzał i cementował w walce z klasą kapitalistów wiejskich i wszystkimi rozbitkami burżuazyjnymi, które sabotują dzieło wykonania Planu 6 - letniego (...). Niebezpieczeństwo rozpętania nowej rzezi światowej ze strony imperializmu amerykańskiego grozi przede wszystkim Związkowi Radzieckiemu i państwom demokracji ludowej. Zadania wynikające z VI Plenum KC potrafimy zwycięsko realizować”.

Natomiast I sekr. Komitetu Powiatowego w Końskich, samokrytycznie oświadczył:

„Nieraz bardzo łatwo jest zebrać materiał na robotnika, który pije, lecz trudno jest zebrać materiały na naszych świadomych, wyślizganych [!] wrogów. Dopiero dziś towarzysz z KC otworzył mi oczy na nasze niedołęstwo (...) będę się starał, by czujność klasowa na naszym terenie została zaostrzona”.

Na tym Plenum głos zabrała również przedstawicielka kobiet - referentka Wydziału Kobiecego KW, która po

wysłuchaniu referatu programowego I sekretarza podzieliła się następującymi refleksjami:

„chciałam jeszcze głębiej podkreślić fakt jak droga jest kobietom województwa kieleckiego walka o pokój. Kobiety we wszystkich akcjach wykazały gorące przywiązanie do Polski Ludowej, do Chorażego światowego pokoju - tow. Stalina”.

plakat propagandowy z okresu
tw. Polski Ludowej

plakat propagandowy z okresu
tzw. Polski Ludowej

plakat propagandowy z okresu
tzw. Polski Ludowej

Zaprezentowane powyżej przykłady to tylko „kropla w morzu” tego typu wypowiedzi. Na pewno stanowią one dobry materiał źródłowy nie tylko dla historyków, ale także socjologów, a w pierwszej kolejności językoznawców.

COFNIJ SIĘ